

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 – 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0363/2011

18.10.2011

SPRAWOZDANIE

w sprawie przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki
(2011/2088(INI))

Komisja Kultury i Edukacji

Sprawozdawczyni: Mary Honeyball

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	19
OPINIA KOMISJI ZATRUDNIENIA I SPRAW SOCJALNYCH	24
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	33

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki (2011/2088(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 165 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 14 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka ONZ, a w szczególności art. 23, 28 i 29 tej konwencji,
- uwzględniając decyzję nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiającą program działań w zakresie uczenia się przez całe życie¹,
- uwzględniając komunikat Komisji w sprawie skuteczności i równego dostępu do europejskich systemów kształcenia i szkolenia (COM(2006)0481),
- uwzględniając komunikat Komisji zatytułowany „Mobilna młodzież: inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej” (COM(2010)0477),
- uwzględniając komunikat Komisji zatytułowany „Przeciwdziałanie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki: kluczowy wkład w realizację strategii „Europa 2020” (COM(2011)0018),
- uwzględniając wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie polityki na rzecz ograniczenia zjawiska przedwczesnego kończenia nauki (COM(2011)0019),
- uwzględniając komunikat Komisji zatytułowany „Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem: zagwarantujmy wszystkim dzieciom w UE dobry start w przyszłość” (COM(2011)0066),
- uwzględniając komunikat Komisji zatytułowany „Unijne ramy dotyczące krajowych strategii integracji Romów do 2020 r.” (COM(2011)0173),
- uwzględniając konkluzje Rady oraz przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie przygotowania młodzieży na wyzwania XXI wieku: program europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa²,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram

¹ Dz.U. L 327 z 24.11.2006, s. 45.

² Dz.U. C 319 z 13.12.2008, s. 20.

europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”)¹,

- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie kształcenia dzieci ze środowisk migracyjnych²,
 - uwzględniając konkluzje Rady z dnia 11 maja 2010 r. w sprawie społecznego wymiaru kształcenia i szkolenia³,
 - uwzględniając rezolucję z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie dyskryminacji młodych kobiet i dziewcząt w edukacji⁴,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 stycznia 2008 r. zatytułowaną „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka”⁵,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 września 2008 r. w sprawie poprawy jakości kształcenia nauczycieli⁶,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie kompetencji kluczowych w zmieniającym się świecie: realizacja programu prac „Edukacja i szkolenia 2010”⁷,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie dokumentu „Inwestowanie w młodzież i mobilizowanie jej do działania – strategia UE na rzecz młodzieży”⁸,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie strategii UE w dziedzinie integracji Romów⁹,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie wczesnego kształcenia w Unii Europejskiej¹⁰,
 - uwzględniając art. 48 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kultury i Edukacji oraz opinię Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (A7-0363/2011),
- A. mając na uwadze, że aby w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i zrealizować się w sposób zadowalający w życiu prywatnym i jako obywatel, młodzi ludzie muszą posiadać szeroką wiedzę i umiejętności niezbędne do ich rozwoju intelektualnego i społecznego, w tym umiejętności w zakresie skutecznej komunikacji, pracy zespołowej, rozwiązywania problemów i krytycznej oceny informacji;

¹ Dz.U. C 119 z 28.5.2009, s. 2.

² Dz.U. C 301 z 11.12.2009, s. 5.

³ Dz.U. C 135 z 26.5.2010, s. 2.

⁴ Dz.U. C 250E z 25.10.2007, s. 102.

⁵ Dz.U. C 41E z 19.2.2009, s. 24.

⁶ Dz.U. C 8 E z 14.1.2010, s. 12.

⁷ Dz.U. C 161E z 31.5.2011, s. 8.

⁸ Dz.U. C 161E z 31.5.2011, s. 21.

⁹ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0092.

¹⁰ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0231.

- B. mając na uwadze, że kształcenie młodych ludzi przyczynia się m.in. do ich osobistego rozwoju i lepszej integracji społecznej oraz do rozwijania poczucia odpowiedzialności i umiejętności podejmowania inicjatyw;
- C. mając na uwadze, że przedwczesne kończenie nauki jest zjawiskiem, które kształtuje się inaczej w każdym państwie członkowskim UE, a także w każdym mieście i regionie oraz społeczno-gospodarczych kategoriach ludności oraz że mają na nie wpływ różnorodne złożone czynniki;
- D. mając na uwadze, że jednym z pięciu głównych celów strategii „Europa 2020” jest zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę do poziomu poniżej 10% i zwiększenie liczby osób młodych ze stopniem naukowym lub dyplomem lub po równoważnym cyklu kształcenia do poziomu co najmniej 40%;
- E. mając na uwadze, że wspomniany dziesięcioprocentowy cel został uzgodniony przez państwa członkowskie w 2003 r., jednak tylko siedem państw zdołało go osiągnąć, a w 2009 r. średni odsetek osób przedwcześnie kończących naukę wynosił 14,4%;
- F. mając na uwadze, że mimo stałego spadku odsetka osób przedwcześnie kończących naukę w ostatnim dziesięcioleciu, podejście większości państw członkowskich do sposobu zaradzenia temu problemowi pozostaje fragmentaryczne i wykazuje brak odpowiedniej koordynacji;
- G. mając na uwadze, że 24,1% piętnastolatków w państwach członkowskich osiąga słabe wyniki w czytaniu,
- H. mając na uwadze, że czytanie jest podstawowym narzędziem, którego potrzebuje każda młoda osoba, aby dokonywać postępów we wszystkich przedmiotach szkolnych, lecz również aby wejść w środowisko pracy, rozumieć i analizować informacje, prawidłowo komunikować się i uczestniczyć w działalności kulturalnej, oraz mając na uwadze, że w związku z tym należy podjąć szczególne środki, aby zaradzić brakom w zakresie umiejętności czytania;
- I. mając na uwadze, że przedwczesne kończenie nauki ma poważne konsekwencje dla spójności społecznej w UE, a nie tylko dla wzrostu gospodarczego, europejskiego zasobu umiejętności i stabilności społecznej, ponieważ pozbawia młodych ludzi perspektyw na karierę, zdrowie i dobrobyt, gdyż niskie wykształcenie jest również istotną przyczyną ubóstwa i złego stanu zdrowia,
- J. mając na uwadze, że przedwczesne kończenie nauki jest podstawowym czynnikiem przyczyniającym się do bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego,

Charakterystyka zjawiska przedwczesnego kończenia nauki

1. podkreśla, że podstawy przyszłej edukacji i dobrobytu powstają we wczesnym dzieciństwie i mogą pomóc we wpojeniu idei uczenia się przez całe życie, oraz że wczesne dzieciństwo jest okresem, w którym należy wspierać otwartość umysłu, uczenie się języków i tworzenie więzi społecznych – bagażu o zasadniczym znaczeniu dla społeczeństwa przyszłości – aby od najmłodszych lat ułatwić dziecku integrację zarówno

w środowisku szkolnym, jak i społecznym i w ten sposób zwalczać zjawisko przedwczesnego kończenia nauki; przypomina o zawartym w swojej rezolucji w sprawie wczesnego kształcenia w Unii Europejskiej wezwaniu do stworzenia europejskiej sieci usług w zakresie wczesnego kształcenia dzieci i opieki nad nimi od najmłodszych lat, zwłaszcza poprzez rozwijanie publicznych bezpłatnych usług takich jak żłobki i przedszkola;

2. zauważa, że przedwczesne kończenie nauki jest szczególnie widoczne wśród dzieci z ubogich i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji środowisk oraz wśród dzieci z rodzin migrantów, a ponadto często występuje w powiązaniu z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
3. proponuje wsparcie językowe dla uczniów pochodzących ze środowisk migracyjnych;
4. podkreśla w związku z tym, że należy podjąć kroki zmierzające do umożliwienia dostępu do szkół dzieciom romskim i dzieciom nieposiadającym dokumentów;
5. zauważa, że 20% dzieci romskich w ogóle nie uczęszcza do szkoły, a 30% przedwcześnie kończy naukę; podkreśla, że mimo iż zjawisko przedwczesnego kończenia nauki występuje częściej wśród chłopców niż dziewcząt, tradycyjne społeczności romskie stanowią szczególny przypadek, w którym ze względu na zwyczaj wczesnego zawierania małżeństw przedwczesne kończenie nauki przez dziewczęta zdarza się częściej i we wcześniejszym wieku (około 12-13 roku życia) niż ma to miejsce w przypadku chłopców (około 14-15 roku życia); zwraca uwagę, że w przypadku tradycyjnych społeczności romskich istnieje potrzeba przedsięwzięcia uzupełniających pozytywnych środków, aby przeciwdziałać zjawisku przedwczesnego kończenia nauki wynikającemu ze wspomnianych krzywdzących tradycyjnych zwyczajów;
6. zauważa, że nieskuteczne strategie polityczne dotyczące utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym powodują wzrost liczby przypadków przedwczesnego kończenia nauki i wskaźnika niepowodzenia szkolnego w ogóle, w związku z czym konieczne są bardziej intensywne działania służące poprawie wspomnianych strategii;
7. zauważa, że istnieje międzypokoleniowe błędne koło, tj. silna tendencja do przedwczesnego kończenia nauki przez dzieci, których rodzice również przedwcześnie zakończyli naukę; podkreśla, że struktura rodziny ma znaczący wpływ na dobre wyniki w nauce i motywację dzieci;
8. zauważa, że w odniesieniu do opieki nad małymi dziećmi rodzina i bliskie relacje dziecka z rodzicami we wczesnych latach życia mają podstawowe znaczenie dla zapewnienia prawidłowej integracji w szkole;
9. zwraca uwagę na konsekwencje trudności i w uczeniu się i powiązanych z tym problemów jako czynnika, który podnosi ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki wśród dzieci cierpiących na te zaburzenia;
10. zachęca państwa członkowskie do zapewnienia uczniom mającym trudności w nauce zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, aby umożliwić tym uczniom rozwój kompetencji kluczowych, na które istnieje wyraźne zapotrzebowanie na rynku pracy;

11. zwraca uwagę, że przedwczesne kończenie nauki może mieć niekorzystny wpływ na dostęp do wysokiej jakości uczenia się przez całe życie;
12. w związku z tym zwraca uwagę na badania PISA prowadzone przez OECD, które pokazują, że w systemach edukacji o niższym poziomie zróżnicowania pionowego i poziomego uczniowie rzadziej powtarzają klasę i rzadziej są wydalani ze szkoły; podkreśla spostrzeżenie OECD, że powtarzanie klasy i wydalanie ze szkoły najbardziej szkodzą uczniom z trudnych środowisk społecznych;
13. zwraca uwagę na ustalenia OECD, zgodnie z którymi wczesny podział na różne ścieżki kształcenia wzmacnia nierówności społeczno-ekonomiczne w dostępie do edukacji i nie idzie w parze z podwyższeniem przeciętnych wyników w danych systemach edukacji;
14. wskazuje na spostrzeżenia OECD, że zmiana szkoły z powodu słabych wyników w nauce, problemów z dyscypliną lub specjalnych potrzeb edukacyjnych oraz podział uczniów według ich umiejętności w ramach wszystkich przedmiotów mają negatywny wpływ na wyniki systemu edukacji w badaniu PISA;
15. w związku z tym wskazuje, że według OECD uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej bardzo często są podwójnie poszkodowani, ponieważ wielokrotnie uczęszczają do szkół z podobnych środowisk, w których jest mniej dobrych nauczycieli;

Potrzeba zindywidualizowanego podejścia

16. stwierdza, że równość szans i wyboru w zakresie edukacji, a także dostęp do wysokiej jakości kształcenia dla osób ze wszystkich środowisk społecznych, etnicznych i wyznaniowych – niezależnie od płci czy niepełnosprawności – jest niezwykle ważna dla budowania bardziej sprawiedliwego, opartego na zasadzie równości i sprzyjającego włączeniu społecznemu społeczeństwa, które będzie jednocześnie spójne, innowacyjne i prężne; podkreśla rolę usług publicznych w tym zakresie;
17. podkreśla, że edukacja szkolna jest jednym z najlepszych sposobów zapewnienia każdemu równych szans na powodzenie, możliwości zdobycia wiedzy i umiejętności umożliwiających integrację w środowisku zawodowym, przerywając tym samym cykl międzypokoleniowy; domaga się lepszej koordynacji oferty pomocy edukacyjnej, poprawy jej dostępności oraz zwiększenia zakresu świadczeń socjalnych i pomocy rodzinie;
18. wzywa do przyjęcia zindywidualizowanego i integracyjnego podejścia do kształcenia, począwszy od edukacji i opieki wczesnoszkolnej, które w stosownych przypadkach będzie obejmować ukierunkowane wsparcie osób, co do których istnieje ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, zwłaszcza dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością;
19. wzywa do wzmożenia wysiłków, aby w ramach zindywidualizowanego podejścia koncentrowano się w szczególności na tych uczniach, którzy mają trudności w nauce, takie jak dysleksja, dyspraksja, dyskalkulia oraz zespół deficytu uwagi i nadruchliwość;
20. zauważa, że problemy prowadzące do przedwczesnego kończenia nauki mają często

źródła pozaszkolne, które należy zidentyfikować i którym należy zaradzić;

21. proponuje, aby szkoły ponadpodstawowe i zawodowe stworzyły poradnie, niezależne od kadry nauczycielskiej, w których uczniowie z problemami osobistymi będą mogli odbyć poufną rozmowę; podkreśla, że personel takiej poradni musi przejść odpowiednie szkolenie i aby było to możliwe musi mieć warunki do kształcenia ustawicznego w zakresie konkretnych umiejętności;
22. zachęca do reagowania na pojawiające się trudności na wczesnym etapie procesu uczenia się i proponuje zastosowanie skutecznych mechanizmów wczesnego ostrzegania i działań następczych, aby zapobiec nasilaniu się problemu; zauważa, że aby to osiągnąć, niezbędna jest wielostronna komunikacja i ściślejsza współpraca między szkołami a rodzicami oraz osobami stojącymi na czele społeczności, a także lokalne sieci wsparcia, w razie konieczności z udziałem szkolnych mediatorów;
23. uznaje, że należy zapewnić rodzicom usługi w zakresie doradztwa, biorąc pod uwagę wpływ, jaki wywiera rodzina na edukację i życie społeczne uczniów;
24. podkreśla, że przyczyną niepowodzeń dzieci i młodzieży jest często niedostosowanie treści nauczania do potrzeb życia i społecznie uwarunkowanych zainteresowań dzieci; zwraca uwagę, że zbyt sztywny i jednolity system nauczania utrudnia indywidualizację pracy z uczniem i uniemożliwia łączenie nauki szkolnej z bieżącymi wymaganiami;
25. zaleca wprowadzanie w szkołach lepszych usług doradztwa zawodowego i programów praktyki zawodowej, jak również wizyt i wymian kulturalno-edukacyjnej organizowanych przez szkołę, w tym styczności z przedsiębiorczością, aby przybliżyć uczniom rynek pracy i zwiększyć ich wiedzę na ten temat oraz umożliwić właściwe poprowadzenie swojej kariery zawodowej; podkreśla, że doradcy zawodowi muszą być odpowiednio i nieustannie szkoleni, by umieli proaktywnie postępować z osobami, co do których istnieje ryzyko, że przedwcześnie zakończą naukę;
26. uznaje potrzebę wprowadzenia zdecydowanych strategii politycznych na rzecz integracji uczniów niepełnosprawnych sensorycznie w zwykłych szkołach, a także wzywa państwa członkowskie do zniesienia strategii politycznych opierających się na specjalnych i oddzielnych programach kształcenia;
27. podkreśla kluczową rolę wolontariatu jako czynnika integracji społecznej i wzywa państwa członkowskie do powszechnego stosowania wolontariatu europejskiego jako czynnika rozwoju osobistego, edukacyjnego i zawodowego;
28. zaleca utworzenie w szkołach programów mentorskich, aby umożliwić uczniom spotkania w szczególności z byłymi uczniami, zwłaszcza w celu wymiany poglądów na temat ewentualnych możliwości kształcenia i perspektyw zawodowych;
29. dostrzega, że powtarzanie roku może naznaczyć piętnem osoby osiągające słabe wyniki i niekoniecznie prowadzi do poprawy wyników; podkreśla, że ograniczenie zjawiska powtarzania roku w państwach członkowskich, w których jest ono szeroko stosowane, i zastąpienie go indywidualnym, elastycznym wsparciem jest skuteczniejszym sposobem zaradzenia zjawisku przedwczesnego kończenia nauki;

30. zwraca uwagę, że technologie informacyjne i komunikacyjne (TIK) mogą mieć korzystne skutki w zaplanowanym kontekście pedagogicznym oraz zwiększyć motywację i ułatwić uczenie się; sugeruje, że państwa członkowskie powinny wspierać i zwiększać dostęp uczniów do technologii informacyjnych i komunikacyjnych od pierwszych lat nauki szkolnej oraz opracować programy szkoleniowe dla nauczycieli;
31. zauważa, że presja finansowa i społeczna wywierana na rodziny znajdujące się w niekorzystnej sytuacji może zmusić uczniów do wcześniejszego zakończenia nauki w celu wejścia na rynek pracy i uzupełnienia dochodów rodziny; wzywa państwa członkowskie, aby rozważyły wprowadzenie uzależnionego od wysokości dochodów systemu wsparcia finansowego dla osób, które go potrzebują, aby zwalczać ten problem; wzywa państwa członkowskie do finansowego wspierania rodziców, którzy w pierwszych latach życia swoich dzieci dają miłość i poświęcają czas oraz gwarantują społeczeństwu przyszłe korzyści, inwestując w ten sposób w kapitał ludzki, którego wartość zbyt często jest niedoceniana;
32. proponuje wprowadzenie innych środków redystrybucyjnych, takich jak zapewnienie darmowych posiłków szkolnych, książek i niezbędnego sprzętu sportowego w celu zmniejszenia skutków nierówności społecznej, zwalczając jednocześnie stygmatyzację, jaka zagraża tym uczniom;
33. zwraca uwagę, że należy udzielić dodatkowego wsparcia osobom niepełnosprawnym, aby zmniejszyć ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki i zapewnić im odpowiednie wykształcenie;
34. podkreśla kluczowe znaczenie najwyższej jakości państwowych systemów kształcenia, w których nauka jest bezpłatna i dostępna dla wszystkich i odbywa się w bezpiecznym środowisku pozwalającym rozwijać umiejętności;
35. apeluje o podejmowanie starań w celu zapobiegania zastraszaniu i przemocy w szkole oraz zaradzenia tym zjawiskom;
36. przypomina o znaczeniu zwiększenia liczby uczniów kończących pierwszy etap nauki w szkole średniej, co sprzyja osiągnięciu podstawowych kompetencji;

Wspólna odpowiedzialność

37. podkreśla, że jest wiele podmiotów, które mogą podjąć działania zapobiegające przedwczesnemu kończeniu nauki przez dzieci; zwraca uwagę, że są to nie tylko rodzice i wszystkie podmioty działające w dziedzinie edukacji, lecz również władze publiczne, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym, i wzywa do ściślejszej współpracy między tymi podmiotami oraz z lokalnymi służbami opieki zdrowotnej i socjalnej; zauważa, że zintegrowane podejście może pomóc zainteresowanym jednostkom w przewyciężaniu licznych przeszkód w zakresie wykształcenia i zatrudnienia; w związku z tym podkreśla znaczenie stypendiów, dzięki którym dzieci pochodzące ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji mają takie same możliwości jak inni;
38. zachęca państwa do podjęcia działań mających na celu zwalczanie stereotypów w

środowiskach społeczno-kulturowych znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji, które sprawiają, że w tych środowiskach zbyt wcześnie wybiera się krótko trwające kształcenie zawodowe, pomimo dobrych wyników, jakie osiągają w szkole dzieci pochodzące z tych środowisk;

39. proponuje, aby w strategiach dotyczących zjawiska przedwczesnego kończenia nauki za punkt wyjścia przyjęto analizę głównych przyczyn stojących za tym zjawiskiem, prowadzoną przez właściwe organy na szczeblu lokalnym i regionalnym, obejmującą różne grupy uczniów, szkoły, regiony i samorzady;
40. podkreśla konieczność wzmocnienia specjalnej więzi, która łączy rodziców i dziecko, ponieważ ma ona podstawowe znaczenie dla rozwoju i przyszłej równowagi dziecka oraz dla prawidłowego przebiegu nauki; podkreśla, że zajmowanie się dzieckiem w pierwszych latach jego rozwoju stanowi wartość dodaną dla społeczeństwa i pozwala zmniejszyć koszty związane z przestępczością nieletnich, przestępczością, depresją i innymi problemami wynikającymi z utraty równowagi przez dziecko, co prowadzi do przerwania nauki;
41. podkreśla konieczność zaangażowania młodych ludzi, w tym osób przedwcześnie kończących naukę, w dyskusje na temat opracowania i wdrożenia polityki i programów dotyczących zjawiska przedwczesnego kończenia nauki; zauważa, że czynny udział uczniów, na przykład za pośrednictwem samorządów szkolnych, może ich zmotywować dzięki wzmocnieniu poczucia uczestnictwa w debatach dotyczących kwestii powodzenia ich edukacji;
42. podkreśla znaczenie przeprowadzenia szczegółowej analizy skuteczności obecnych strategii krajowych, by powstało źródło informacji, które można by wykorzystywać do wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk między państwami członkowskimi;
43. sugeruje, że państwa członkowskie powinny nakłonić rodziców, by byli odpowiedzialni za kształcenie swoich dzieci do ukończenia przez nie 18 roku życia, by tym samym obowiązek szkolny został wydłużony o dwa lata (z wieku 16 do wieku 18 lat) lub by obowiązkowo zamykało go ukończenie szkoły średniej;
44. przyznaje, że stworzenie mapy działań podejmowanych w państwach członkowskich przez różne podmioty może okazać się trudne, lecz należy je wspierać w celu wymiany dobrych praktyk; podkreśla potrzebę lepszej ogólnounijnej koordynacji między różnymi usługami, jak również lepszej koordynacji między organami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi wewnątrz poszczególnych państw członkowskich;
45. wzywa Komisję i państwa członkowskie do stworzenia i rozwoju strategii pozwalających na wczesną identyfikację osób, w przypadku których istnieje duże prawdopodobieństwo, że zostaną dotknięte zjawiskiem przedwczesnego kończenia nauki;
46. zauważa, że ukierunkowane zapewnianie wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dziećmi przez dobrze wyszkolonych specjalistów prowadzi do ograniczenia zjawiska przedwczesnego kończenia nauki;
47. zachęca państwa członkowskie, aby zainwestowały w kształcenie nauczycieli i dobrze

przeszkolonych pracowników zatrudnionych w sektorze edukacji przedszkolnej i kształcenia obowiązkowego oraz by systematycznie dokonywały przeglądu i dostosowywały do potrzeb systemu nauczania i programy doskonalenia kwalifikacji skierowane do nauczycieli; podkreśla jak ważne jest, by dzieci wcześniej zaczynały naukę i proponuje, aby w szkołach zatrudniać asystentów nauczycieli, którzy pracowaliby z uczniami mającymi trudności w nauce, a także wspieraliby nauczycieli w ich pracy, a także szkolny personel pomocniczy, który pomagałby dzieciom niepełnosprawnym uczęszczającym do zwykłych szkół lub do ośrodków szkolnych dostosowanych do ich niepełnosprawności;

48. podkreśla znaczenie oferowania w szkole dodatkowej pomocy pedagogicznej jako podstawowego warunku wspierania uczniów mających trudności w nauce, a także wskazuje, że należy zachęcać i wspierać uczniów mających poczucie, że środowisko szkolne i rodzinne ich zawiodło i pozostawiło samym sobie; zachęca państwa członkowskie do inwestowania w szkolenia i pomoc socjalną dla rodziców, którzy decydują się na pozostanie w domu, żeby opiekować się dziećmi w pierwszych latach ich życia;
49. przypomina państwom członkowskim o spoczywającym na nich obowiązku sporządzenia krajowych planów działania i wzywa Komisję, aby w ciągu roku przedłożyła Parlamentowi przegląd, ocenę i ewaluację tych planów działania;
50. podkreśla, że dobre stosunki między nauczycielami i uczniami mają podstawowe znaczenie dla zaangażowania młodych ludzi w proces uczenia się; w związku z tym zachęca państwa członkowskie do inwestowania w odpowiednie szkolenia dla nauczycieli w celu zadbania o to, by posiadali oni umiejętność angażowania i motywowania swoich uczniów;
51. zachęca instytuty kształcenia nauczycieli do opracowania programów doskonalenia kwalifikacji zawodowych, włączając do działalności pedagogicznej, psychologicznej i metodologicznej pracę z grupą ryzyka obejmującą uczniów nagminnie opuszczających zajęcia i pozbawionych motywacji do nauki, a także do upowszechniania wśród nauczycieli i rodziców literatury poświęconej tej problematyce;
52. zwraca uwagę na potrzebę zastosowania terapii pedagogicznej – oddziaływania za pomocą środków wychowawczych i dydaktycznych na przyczyny i przejawy trudności dzieci w uczeniu, które miałyby na celu eliminowanie niepowodzeń szkolnych i ich konsekwencji;
53. dostrzega, że nauczyciele potrzebują umiejętności społecznych i czasu potrzebnego do rozpoznania i wspierania różnych stylów uczenia się, jak również swobody i przestrzeni w celu zastosowania różnych metod nauczania i uczenia się w porozumieniu z uczniami;
54. zauważa, że należy jak najwcześniej uświadomić uczniom różnorodność otwierających się przed nimi ścieżek kariery i proponuje, aby szkoły i uniwersytety nawiązywały partnerstwa z lokalnymi władzami, organizacjami i stowarzyszeniami, co da uczniom szansę na poznanie specjalistów z różnych dziedzin, a także na dowiedzenie się czegoś więcej o przedsiębiorczości;

55. podkreśla znaczenie odpowiedniej wielkości klas i grup oraz warunków nauki, które będą stymulujące dla młodych ludzi i będą sprzyjały włączeniu społecznemu;
56. zwraca również uwagę na fakt, że częste zmiany nauczycieli pracujących w danej klasie, dwuzmianowość pracy szkoły i wadliwe ułożenie planu zajęć mają również zły wpływ na efektywność przyswajania wiedzy przez uczniów, a w konsekwencji negatywnie wpływają na stosunek do obowiązku szkolnego;

Różnorodne strategie uczenia się

57. uznaje przysługujące wszystkim prawo do uczenia się przez całe życie, które poza kształceniem formalnym obejmuje również uczenie się nieformalne i nieoficjalne;
58. wzywa państwa członkowskie i rządy regionalne posiadające kompetencje w zakresie edukacji do uznania i zatwierdzenia wiedzy zdobytej w sposób nieformalny i nieoficjalny, ułatwiając jednostkom powrót do systemu edukacji;
59. dostrzega korzyści płynące z uprawiania sportu, prowadzenia działalności kulturalnej, wolontariatu i aktywnej postawy obywatelskiej dla stworzenia forum kształcenia nieformalnego i uczenia się przez całe życie;
60. podkreśla znaczenie zróżnicowanych ścieżek edukacyjnych dla uczniów, które łączyłyby kształcenie ogólne i zawodowe oraz jest przekonany, że właściwe połączenie tych dwóch rodzajów kształcenia, w zależności od wieku uczniów i ich mocnych stron, daje uczniom największe szanse na wysokiej jakości pracę; w związku z tym przypomina, że ważne jest promowanie przejść między systemem edukacji a pracą zawodową oraz między różnymi systemami kształcenia; ponadto podkreśla znaczenie możliwości nauki drugiego języka europejskiego w celu ułatwienia mobilności młodzieży i zwiększenia motywacji młodych ludzi do rozwijania zainteresowań i zwiększania perspektyw poza swoim wąskim środowiskiem;
61. podkreśla wartość dodaną inicjatyw i programów przeznaczonych dla rodziców, które pozwalają im na uczenie się przez całe życie w celu uzupełnienia wykształcenia i tym samym skuteczniejszej nauki i uczenia się w domu z dziećmi;
62. wzywa do modernizacji zasobów jednostek oświatowych w celu wykorzystania ewentualnych korzyści, jakie przynosi cyfryzacja metod nauczania; zwraca się również o uwzględnienie w programach nauczania kwalifikacji potrzebnych w zawodach przyszłości, takich jak nauka języków obcych czy wiedza z zakresu informatyki;
63. wzywa państwa członkowskie do uwzględnienia wymogów rynku pracy i podjęcia kroków mających na celu podniesienie statusu kwalifikacji zawodowych, przy jednoczesnym zacieśnieniu współpracy między instytucjami szkolenia zawodowego i przedsiębiorstwami, aby instytucje szkolenia zawodowego były postrzegane jako realna możliwość dla wszystkich uczniów niezależnie od posiadanych przez nich umiejętności;
64. podkreśla, że zasada umiejętności uczenia się powinna być w centrum wszystkich szkolnych programów nauczania; zauważa, że aktywna pedagogika ma zasadnicze

znaczenie dla zaangażowania większej liczby młodych ludzi w proces uczenia się i poszerzenia ich wiedzy, a ponadto zaleca włączenie nowych rozwiązań technologicznych, takich jak te, które oferuje internet przedmiotów, w celu zwiększenia motywacji młodych ludzi i poprawy osiąganych przez nich wyników;

65. podkreśla znaczenie prowadzenia i wspierania zajęć poza systemem edukacyjnym; uważa, że dostęp do wszelkiego rodzaju zajęć pozaszkolnych – sportowych, kulturalnych czy po prostu rozrywkowych – może zmniejszyć skalę zjawiska wagarowania i przedwczesnego kończenia nauki i ma szczególne znaczenie dla rozwoju dziecka;
66. podkreśla, że zajęcia pozalekcyjne powinny być organizowane w szkołach, gdyż wpływa to na pozytywny wizerunek środowiska szkolnego; uznaje, że zapewnienie uczniom większej liczby zachęt do uczęszczania do szkoły jest sposobem zapobiegania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki;
67. dostrzega rolę, jaką organizacje młodzieżowe odgrywają w przeciwdziałaniu zjawisku przedwczesnego kończenia nauki, oferując możliwość kształcenia nieformalnego, które pomaga młodym ludziom zdobyć ważne kompetencje, poczucie odpowiedzialności i większe poczucie własnej wartości;
68. dostrzega, że we wszystkich państwach członkowskich odpowiedni poziom umiejętności czytania, pisania i liczenia rzadko osiągają wszyscy uczniowie, co przyczynia się do przedwczesnego kończenia nauki; podkreśla, że państwa członkowskie powinny w trybie pilnym określić założenia w celu zadbania o to, by wszyscy uczniowie opuszczali szkołę podstawową z umiejętnością czytania i pisania oraz ze znajomością matematyki na poziomie odpowiadającym ich wiekowi; ponadto uważa, że państwa członkowskie powinny również opracować programy dotyczące umiejętności czytania, pisania i liczenia, aby uczniowie, którzy nie zdobyli tych podstawowych umiejętności w toku formalnej edukacji, mogli możliwie szybko nadrobić zaległości;

Rozwiązania drugiej szansy

69. wzywa państwa członkowskie do opracowania sposobów ponownego włączenia osób przedwcześnie kończących naukę do systemu szkolnego poprzez realizację odpowiednich programów, takich jak szkoły drugiej szansy, które oferują otoczenie dostosowane do nauki umożliwiające młodym ludziom odzyskanie wiary we własne siły i w zdolność do uczenia się;
70. zauważa, że w celu zadbania, aby środki służące reintegracji trafiły do osób najbardziej ich potrzebujących, należy wprowadzić odpowiednie systemy identyfikacji i monitorowania odnośnych uczniów, a także zwiększania świadomości i mierzenia wyników;
71. podkreśla, że najwyższe wskaźniki reintegracji osiągają programy zaspokajające indywidualne potrzeby uczniów przedwcześnie kończących naukę; wzywa instytucje oświatowe do poszanowania potrzeb i praw jednostek podczas opracowywania skierowanych do nich programów;
72. podkreśla potrzebę organizowania na szczeblu lokalnym działań zachęcających do

powrotu do szkoły oraz potrzebę promowania pozytywnego kontekstu w odniesieniu do osób, które przedwcześnie zakończyły naukę i zamierzają podjąć ją na nowo;

73. zauważa, że przeprowadzono bardzo niewiele ocen dotyczących różnorodnych środków służących reintegracji w państwach członkowskich; dlatego też wzywa państwa członkowskie do monitorowania i oceny realizowanych przez siebie programów reintegracji oraz do określenia celów wymagających poprawy;
74. podkreśla potrzebę dokonania analizy zjawiska drugoroczności i jego wpływu na przedwczesne kończenie nauki, wskazując na znaczenie indywidualnych programów dla poszczególnych uczniów;
75. apeluje do państw członkowskich o stworzenie większej liczby szkół drugiej szansy zarówno poprzez ulepszanie ich programów nauczania oraz ich wyposażenia materiałowego i technicznego, jak również poprzez zwiększanie możliwości dostępnej kadry nauczycielskiej, z uwagi na fakt, że szkoły te powstają w charakterze ważnych instrumentów umożliwiających ponowną integrację osób, którym nie powiodło się w ramach systemu edukacji formalnej;

System edukacyjny i zatrudnienie

76. zwraca uwagę, że zmniejszenie skali zjawiska przedwczesnego kończenia nauki do nie więcej niż 10% – zgodnie z głównymi celami strategii „Europa 2020” – miałyby wpływ na obniżenie stopy bezrobocia wśród osób młodych oraz podniesienie poziomu zatrudnienia, ponieważ obecnie 52% osób kończących naukę nie ma pracy, a według szacunków środowisk akademickich w nadchodzących latach liczba ofert pracy dla nisko- lub niewykwalifikowanej siły roboczej będzie jeszcze mniejsza; zwraca uwagę, że wraz z obniżeniem wskaźnika przedwczesnego kończenia nauki o zaledwie 1% mogłoby przybyć 500 tysięcy wykwalifikowanych, potencjalnych pracowników;
77. jest zdania, że przedwczesne kończenie nauki oznacza marnowanie możliwości życiowych młodych ludzi, a także potencjału społecznego i gospodarczego całej Unii Europejskiej; podkreśla fakt, że w świetle obecnych zmian demograficznych państwa europejskie nie mogą sobie pozwolić na marnowanie tak wielu talentów, oraz podkreśla, że trend ten należy postrzegać w kontekście rynku pracy i poziomu współzawodnictwa w UE, które będą faworyzować posiadaczy dyplomów studiów wyższych; uważa, że poprawa osiągnięć w nauce pomoże odwrócić wspomniany trend, gdyż dzięki wyższemu poziomowi umiejętności możliwe będzie osiągnięcie „inteligentnego wzrostu gospodarczego”, a uporanie się z jednym z głównych czynników ryzyka związanych z bezrobociem i ubóstwem umożliwi „wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu”;
78. podkreśla związek między przedwczesnym kończeniem nauki a bezrobociem wśród młodych ludzi; zauważa, że w 2009 r. w UE bezrobotna była ponad połowa osób przedwcześnie kończących naukę oraz że przedwczesne kończenie nauki może prowadzić do nadmiernej zależności od pracy na niepewnych warunkach, jak również do nasilenia się problemu bezrobocia strukturalnego w szeroko pojętym społeczeństwie;
79. zwraca uwagę, że osoby przedwcześnie kończące naukę rzadziej wykazują czynne zaangażowanie w przedsiębiorczość społeczną i gospodarczą, co negatywnie wpływa na

gospodarkę i społeczeństwo;

80. podkreśla znacznie zwalczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki zwłaszcza w obliczu sytuacji demograficznej w UE;
81. podkreśla, że długoterminowe gospodarcze i społeczne skutki przedwczesnego kończenia nauki wiążą się z dużym ryzykiem ubóstwa, a walka z przedwczesnym kończeniem nauki jest sposobem na zapobieganie wykluczeniu społecznemu ludzi młodych; uznaje zatem zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę za kluczowy środek, zarówno w strategiach krajowych, jak i europejskich, na drodze do zmniejszenia ryzyka ubóstwa wśród co najmniej 20 mln ludzi i apeluje do państw członkowskich, by nie obniżały ustawowego wieku zakończenia obowiązku szkolnego;
82. wzywa pracodawców, aby w miarę możliwości poprzez wewnętrzną politykę godzenia nauki z pracą zachęcali młodych pracowników, którzy nie posiadają kwalifikacji, jakie zdobywa się po ukończeniu szkoły ponadgimnazjalnej, do zdobywania kwalifikacji; w związku z tym przypomina o konieczności promowania udziału uczących się w programie Leonardo da Vinci;
83. wzywa zatem państwa członkowskie do jak najszybszego opracowania polityki zachęcającej do tworzenia nowych miejsc pracy wykorzystujących nowe umiejętności;
84. podkreśla potrzebę dostosowania systemów nauczania, aby odpowiadały na potrzeby rynku pracy; zwraca uwagę, że w sytuacji gdy w przyszłości rzadkością będzie pozostawanie przez całe życie zawodowe w jednym sektorze, uczniowie muszą posiadać szeroki wachlarz umiejętności takich jak kreatywność, zdolność do twórczego myślenia, umiejętności o charakterze ogólnym i umiejętność szybkiego i elastycznego dostosowywania się do zmieniających się warunków i potrzeb;
85. apeluje do państw członkowskich, aby przy wsparciu Komisji prowadziły skuteczne działania mające na celu rejestrowanie tzw. zjawiska NEET (osoby nieuczące się, niepracujące i nieszkolące się) i przeciwdziałanie temu zjawisku;
86. proponuje upowszechnić możliwość odbywania stażu w przedsiębiorstwie przy jednoczesnym kontynuowaniu nauki w szkole;
87. podkreśla, że państwa członkowskie powinny dalej usprawniać swoje systemy kształcenia i szkoleń, aby lepiej dopasować je do potrzeb jednostki i rynku pracy, również poprzez rozwiązanie problemu podstawowych umiejętności (czytania, pisania i liczenia), propagowanie kształcenia zawodowego i szkoleń zawodowych oraz poprzez podejmowanie środków ułatwiających wejście na rynek pracy po zakończeniu kształcenia;
88. wskazuje na to, że chłopcy częściej przedwcześnie kończą naukę i istnieje ryzyko powstania niższej klasy społecznej złożonej z młodych bezrobotnych mężczyzn, niewykształconych lub słabo wykształconych i mających niewielkie szanse na to, by stać się częścią rynku pracy i społeczeństwa jako całości; apeluje do państw członkowskich o poświęcenie szczególnej uwagi chłopcom, którzy mają trudności z dostosowaniem się do środowiska szkolnego, i wzywa państwa członkowskie, by nie obniżały wieku zakończenia obowiązku szkolnego;

89. przypomina, że przypadki krótkotrwałego i niepewnego zatrudnienia występują częściej wśród osób z niskim wykształceniem; wzywa Komisję do dopilnowania, aby wysiłkom na rzecz umożliwiania powrotu na rynek pracy osobom przedwcześnie kończącym naukę zawsze towarzyszyły dodatkowe programy szkoleniowe mające na celu zwiększenie ich perspektyw zatrudnienia w przyszłości;
90. wskazuje, że inwestycje dotyczące przekwalifikowania i aktualizowania kursów w ramach szkolenia zawodowego mają podstawowe znaczenie w zakresie ułatwiania osobom przedwcześnie kończącym naukę integracji na rynku pracy;
91. podkreśla potrzebę doskonalenia umiejętności nabywanych w ramach technicznych szkoleń zawodowych oraz skuteczniejszego dostosowywania oferowanych specjalizacji do wymogów rynku pracy, ponieważ połączenie kształcenia z zatrudnieniem jest nierozzerwalnie powiązane z przeciwdziałaniem zjawisku przedwczesnego kończenia nauki;
92. uważa, że w celu przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki strategie polityczne w dziedzinie edukacji muszą być powiązane ze strategiami politycznymi ukierunkowanymi na wspieranie ożywienia gospodarczego, a zatem na tworzenie stałych miejsc pracy i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, krótkotrwałemu i niepewnemu zatrudnieniu oraz przyspieszaniu drenażu mózgow;
93. zaleca wczesne rozpoczynanie nauczania nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz nauczania języków, gdyż są to szczególnie przydatne środki komunikacji, które młodzi ludzie bardzo szybko opanowują;

Obszary polityki UE

94. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie polityki na rzecz ograniczenia zjawiska przedwczesnego kończenia nauki, który proponuje ramy kompleksowej polityki w tym zakresie, analizę przyczyn powodujących przedwczesne kończenie nauki na szczeblu krajowym i lokalnym w każdym państwie członkowskim, ocenę skuteczności istniejących środków oraz włączenie polityki zapobiegania, reagowania i kompensacji do zwalczania tego zjawiska;
95. jest przekonany, że zgodnie z zasadą pomocniczości europejskie ramy kompleksowych strategii zwalczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki mogłyby stanowić cenną wskazówkę umożliwiającą państwom członkowskim określenie właściwego podejścia do kwestii usprawniania istniejących strategii politycznych i opracowania krajowych programów reform;
96. ostrzega, że ewentualne cięcia wydatków publicznych w sektorze oświaty dokonywane z uwagi na kryzys gospodarczy oraz aktualne zaostrzenie strategii budżetowych przez państwa członkowskie będą miały negatywne skutki, ponieważ doprowadzą do dalszego zwiększenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę w UE;
97. podkreśla, że większe nakłady finansowe na przeciwdziałanie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki mogą w perspektywie długoterminowej spowodować, że młodzież nie będzie uzależniona od systemów zabezpieczeń społecznych;

98. popiera realizację w ramach budżetu UE na rok 2012 proponowanego projektu pilotażowego dla młodzieży mającego na celu zapewnienie integracji młodych ludzi, a zwłaszcza osób przedwcześnie kończących naukę, na rynku pracy;
99. opowiada się za ukierunkowanym, skutecznym i konsekwentnym wykorzystywaniem funduszy strukturalnych, w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), do pełnej realizacji strategii na rzecz młodzieży, zwłaszcza osób przedwcześnie kończących naukę, co będzie sprzyjać ich włączeniu społecznemu dzięki zastosowaniu specjalnych programów w każdym państwie członkowskim, zapewni wszystkim wysokiej jakości kształcenie oraz będzie zapobiegać zjawiskom przedwczesnego kończenia nauki i wagarowania;
100. podkreśla, że problem przedwczesnego kończenia nauki ma zróżnicowany charakter w poszczególnych państwach i regionach i że w związku z tym nie ma uniwersalnego rozwiązania;
101. z zadowoleniem przyjmuje i popiera wyrażony przez Radę zamiar sporządzenia „mapy” sytuacji społecznej osób przedwcześnie kończących naukę, czemu posłużyć ma zebranie danych ze wszystkich państw członkowskich; wzywa Komisję, by poparła tę inicjatywę;
102. wzywa państwa członkowskie, aby dokonały dogłębnej analizy problemu przedwczesnego kończenia nauki, uwzględniając w odpowiednim stopniu kwestię ochrony danych, w celu zidentyfikowania podstawowych przyczyn na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;
103. zauważa jednak, że w celu przeanalizowania podstawowych przyczyn przedwczesnego kończenia nauki niezbędne są bardziej kompleksowe, jednolite i spójne dane zgromadzone przez państwa członkowskie;
104. wzywa do przeznaczenia większej ilości funduszy na rzecz unijnego programu uczenia się przez całe życie, który zwiększa mobilność uczniów i nauczycieli, poprawia wymianę najlepszych praktyk i przyczynia się do ulepszenia metod nauczania i uczenia się, a także do zwiększenia jego dostępności; wzywa do skuteczniejszego korzystania z możliwości finansowania, jakie dają fundusze strukturalne Unii w zakresie wdrażania środków zapobiegania absencji w szkołach;
105. podkreśla znaczenie unijnego programu uczenia się przez całe życie oraz wchodzących w jego skład czterech programów szczegółowych: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci i Grundtvig, ze wskazaniem na program Comenius, który odgrywa istotną rolę w walce ze zjawiskiem przedwczesnego kończenia nauki;
106. wzywa Komisję, aby promowała widoczność programu działań Comenius na rzecz indywidualnej mobilności uczniów, który może przyczynić się do zmniejszenia zjawiska przedwczesnego kończenia nauki;

o

o o

107. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, a także rządowi i parlamentom państw członkowskich.

UZASADNIENIE

Wstęp

Przedwczesne kończenie nauki to złożone zjawisko, a także ogromne wyzwanie dla Europy. W związku z tym UE wprowadziła różnorodne środki i narzędzia w celu lepszego wspierania państw członkowskich przy opracowywaniu skutecznej i efektywnej polityki krajowej umożliwiającej radzenie sobie z tym problemem. Są wśród nich komunikat Komisji dotyczący przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki, nowy wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie polityki mającej na celu ograniczenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki oraz przewodnia inicjatywa Komisji zatytułowana „Mobilna młodzież”.

Ponadto w strategii „Europa 2020” wymieniono sześć głównych celów, jakie mają osiągnąć państwa członkowskie, a jednym z nich jest zmniejszenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki do 10% do roku 2020. Wspomniany dziesięcioprocentowy cel został uzgodniony przez państwa członkowskie w 2003 r., jednak tylko siedem państw zdołało go osiągnąć. W 2009 r. średni odsetek osób w wieku 18-24 lata przedwcześnie kończących naukę wynosił w Europie 14,4%.

Większość państw UE poczyniło przynajmniej niewielki postęp w zakresie zmniejszania liczby młodych ludzi przedwcześnie kończących naukę lub posiadających niskie kwalifikacje, nastąpiła również zauważalna i pozytywna zmiana w zakresie podejścia do zjawiska przedwczesnego kończenia nauki. Niniejsze sprawozdanie dowodzi jednak, że jest jeszcze wiele do zrobienia.

Kim są osoby przedwcześnie kończące naukę?

W celu zidentyfikowania osób, które zaliczają się do kategorii osób przedwcześnie kończących naukę, oraz osób, co do których istnieje ryzyko, że przedwcześnie zakończą naukę, konieczne jest zdefiniowanie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki. Nie ma jednak jednej wyczerpującej definicji omawianego zjawiska, którą można zastosować w przypadku każdego państwa członkowskiego UE, każdej organizacji czy jednostki. W swoim komunikacie w sprawie przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki Komisja definiuje osoby przedwcześnie kończące naukę jako osoby w wieku 18-24 lat, które zakończyły edukację lub szkolenie na poziomie kształcenia gimnazjalnego lub niższym. W celach zachowania spójności i jasności w niniejszym sprawozdaniu stosowana będzie definicja sformułowana przez Komisję.

Nie istnieje pojęcie typowej osoby przedwcześnie kończącej naukę, tak samo jak nie ma standardowego wskaźnika dla osób, co do których istnieje większe prawdopodobieństwo przedwczesnego zakończenia nauki. Osoby przedwcześnie kończące naukę tworzą zróżnicowaną grupę i nie wszystkie z tych osób przedwcześnie kończą naukę z powodu napotkanych przeszkód. Niemniej jednak w niniejszym sprawozdaniu stwierdzono, że istnieją pewne grupy, które uznaje się za bardziej zagrożone od innych.

Słabe wyniki w nauce to jeden ze wskaźników przedwczesnego kończenia nauki. We wczesnych latach szkolnych różnice w osiągniętych przez uczniów wynikach w nauce są mniej widoczne. Jednak na dalszych etapach nauki różnice te stają się coraz bardziej widoczne, a w niektórych przypadkach osoby, które osiągają słabsze wyniki coraz bardziej tracą motywację do kontynuowania nauki w szkole. Natomiast uczniowie, którzy osiągają dobre wyniki w nauce, zwykle ją kontynuują

niezależnie od zewnętrznych czynników czy okoliczności.

Co ważne słabe wyniki w nauce nie mogą być rozpatrywane w oderwaniu od kontekstu, gdyż są one nierozdzielnie związane z innymi czynnikami, takimi jak ubóstwo, przemoc czy sytuacja rodzinna. Badania pokazały na przykład, że w przypadku uczniów, których rodzice posiadają niskie kwalifikacje lub pracę niewymagającą wysokich kwalifikacji, istnieje większe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki. W przypadku rodzin zapewniających stabilne otoczenie, w którym dzieci mogą wzrastać, uczyć się i rozwijać, prawdopodobieństwo, że uczniowie będą kontynuować naukę jest znacznie większe. Natomiast w przypadku rodzin, które nie zachęcają młodych ludzi do uczenia się i nie wspierają ich w edukacji, wzrasta prawdopodobieństwo przedwczesnego zakończenia nauki.

W grupie osób przedwcześnie kończących naukę można dostrzec inne cechy wspólne, takie jak regionalne rozbieżności w zakresie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę oraz dysproporcje między wsią i miastem. Ponadto odsetek osób przedwcześnie kończących naukę jest znacznie wyższy wśród mniejszości etnicznych i imigrantów, szczególnie wśród Romów. Co więcej okazuje się, że zjawisko przedwczesnego kończenia nauki jest uzależnione od płci – wśród osób przedwcześnie kończących naukę znacznie mniej jest dziewcząt niż chłopców (odpowiednio 13% i 17%).

Konsekwencje przedwczesnego kończenia nauki

Istnienie wysokiego odsetka osób przedwcześnie kończących naukę ma bardzo wyraźne następstwa społeczne i gospodarcze. Zjawisko przedwczesnego kończenia nauki w sposób negatywny wpływa na rozwój gospodarczy, prowadząc do niestabilności gospodarczej i społecznej. Działania zmierzające do wykorzystania energii i do rozwoju umiejętności młodych ludzi są zatem konieczne dla przyszłego gospodarczego i społecznego rozwoju państw członkowskich. Uważa się, że zmniejszenie w Europie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę o zaledwie 1% dałoby blisko pół miliona nowych wykwalifikowanych młodych ludzi rocznie.

Udowodniono, że dochody uzyskiwane w czasie całego życia przez osoby, które zakończyły naukę nie otrzymując wykształcenia ponadgimnazjalnego, są znacznie niższe niż w przypadku osób posiadających takie wykształcenie. Kwalifikacje naukowe (lub ich brak) są ważnym wskaźnikiem ubóstwa. Z uwagi na fakt, że osoby przedwcześnie kończące naukę opuszczając szkołę posiadają mniejsze kwalifikacje niż osoby, które decydują się kontynuować naukę, mają one zdecydowanie mniej możliwości wejścia na rynek pracy i często podejmują słabo płatną, niepewną pracę, oferującą niewielkie szanse rozwoju. W związku z tym zapobieganie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki może przerwać cykl ubóstwa międzypokoleniowego i pozytywnie wpłynąć na ogólny wzrost gospodarczy.

Zjawisko przedwczesnego kończenia nauki ma również bardziej bezpośrednie zależne od siebie skutki społeczne, gdyż wiąże się ono z występowaniem większego odsetka osób o zachowaniach antyspołecznych, częstszymi przypadkami ciąży u nastolatków i nadużywania narkotyków.

W niniejszym sprawozdaniu uznano, że nie ma jednego prostego rozwiązania problemu przedwczesnego kończenia nauki. Jest to złożona kwestia, z którą należy się zmierzyć stosując różne działania i inicjatywy. Żaden środek nie będzie skuteczny, jeśli nie będą mu towarzyszyć inne środki.

Potrzeba zindywidualizowanego podejścia

Do walki ze zjawiskiem przedwczesnego kończenia nauki można wezwać lub zobowiązać wiele podmiotów, jednak istnieje duże prawdopodobieństwo, że zjawisko to nie będzie w taki sam sposób postrzegane przez uczniów, ich nauczycieli, rodziców oraz przez inne zainteresowane podmioty. W niniejszym sprawozdaniu podkreślono, że podczas określania środków mających na celu zwalczanie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki w pierwszej kolejności należy brać pod uwagę perspektywę i najlepszy interes ucznia.

Działania muszą uwzględniać złożoność potrzeb jednostki. Wielu młodych ludzi rezygnuje z powszechnej edukacji z powodów osobistych, takich jak przemoc w szkole, podczas gdy inni mogą cierpieć z powodu problemów społecznych, takich jak uzależnienie od narkotyków czy bezdomność. W sprawozdaniu zaleca się, aby każda szkoła ponadpodstawowa świadczyła usługi poradnictwa, stwarzając uczniom z problemami osobistymi możliwość do ich przedyskutowania i znalezienia rozwiązań. Szkoła pełni nie tylko funkcję edukacyjną. Ma ona również obowiązek zapewnienia opieki psychologicznej. Uznanie tej roli w zakresie zapewniania wsparcia może okazać się niezwykle ważnym krokiem w walce ze zjawiskiem przedwczesnego kończenia nauki.

Uczniów, którzy muszą radzić sobie z problemami osobistymi, może dodatkowo zniechęcić rynek pracy. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu zaleca się utworzenie sieci wsparcia skoncentrowanych na uczniach w celu zapewnienia usług konsultacji dotyczących wyboru ścieżki zawodowej i usług doradztwa, w tym w zakresie wyznaczania celów, szkolenia zawodowego i doradztwa zawodowego. Pozwoli to nie tylko przybliżyć uczniom rzeczywistość pracy zawodowej, ale również zmotywuje ich do wyznaczania celów i do pracy nad ich osiągnięciem. Jeden z wartych naśladowania praktycznych przykładów pochodzi z Wielkiej Brytanii, gdzie w 2001 r. stworzono niezwykle pomyslną usługę oferowaną przez organizację Connexions Service. Celem tej organizacji, która łączy usługi dla młodzieży z usługami doradztwa zawodowego, jest zapewnienie młodym ludziom usług zindywidualizowanego doradztwa i wsparcia. Organizacja wprowadziła wiele innowacji w podejściu do młodych ludzi, a wśród nich na szczególną uwagę zasługuje szerokie zastosowanie usług internetowych.

W niniejszym sprawozdaniu wyraźnie stwierdzono, że proces ponownego włączenia rozczarowanych młodych ludzi do edukacji musi się rozpocząć jak najwcześniej. Wagarowaniem, problemami z zachowaniem oraz innymi kwestiami należy się zająć niezwłocznie po ich pojawieniu się. Takich problemów nie można bagatelizować ani ignorować.

Reformy szkolne

W niektórych przypadkach młodzi ludzie decydują się na porzucenie edukacji, gdyż stwierdzają, że program nauczania nie odpowiada ich potrzebom lub nie wnosi niczego do ich codziennego życia. Każdy uczeń jest inny i nie wszystkim odpowiadają te same metody nauczania. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu wzywa się szkoły, aby zrezygnowały z tradycyjnej formy oceniania, gdzie perspektywy ucznia zależą od dokonań, jakie udało mu się osiągnąć danego dnia, i spróbowały znaleźć sposób oceniania uczniów w sposób ciągły.

Oczywistym jest, że nie wszyscy młodzi ludzie są zainteresowani tradycyjnymi przedmiotami szkolnymi czy też zdobyciem tradycyjnych kwalifikacji, a uczniowie, których nie interesuje tradycyjny program nauczania są bardziej narażeni na przedwczesne zakończenie nauki. Aby

wyeliminować to zjawisko państwa członkowskie powinny podjąć kroki zmierzające do wprowadzenia innowacji do programów nauczania i do ich różnicowania przez zwiększenie różnorodności oferowanych uczniom możliwości edukacyjnych. Przeprowadzenie reform strukturalnych jest ważne, aby młodzi ludzie mieli możliwość zdobycia umiejętności i przeszkolenia, których potrzebują, by w sposób płynny wejść na rynek pracy. Chodzi głównie o kompetencje w zakresie rozwiązywania problemów, krytycznej oceny informacji i skutecznej komunikacji. Jedną z możliwości, którą przetestowano w Hiszpanii, ma na celu zachęcenie do tworzenia silniejszych powiązań i porozumień partnerskich między szkołami a lokalnymi firmami. Podobne programy, które dają uczniom przedsmak życia zawodowego, mogą również być dla nich wskazówką i zmotywowować ich do bardziej wyężonej pracy.

Niezwykle istotne jest, aby szkoły promowały mobilność uczniów między różnymi ścieżkami edukacyjnymi, niezależnie od tego, czy będzie to kształcenie akademickie, zawodowe czy inne. Zaoferowanie uczniom większego wyboru w szkole jest ważne nie tylko ze względu na zwiększanie ich motywacji do kontynuowania nauki, ale również z uwagi na fakt, że zapewnia uczniom szeroki zasób wiedzy i istotnych umiejętności niezbędnych do późniejszego znalezienia pracy. Sprawozdawczyni jest przekonana, że zasada umiejętności uczenia się powinna być w centrum polityki szkoły i szkolnych programów nauczania.

Innym zaleceniem jest, aby szkoły podejmowały działania na rzecz poprawy sytuacji w zakresie liczby uczniów przypadających na jednego nauczyciela, szczególnie w przypadku uczniów, którzy mają mniejsze zdolności uczenia się. Małe klasy dla uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi lub mających problemy z zachowaniem mogą mieć pozytywny wpływ na zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę. Często niezbędna jest w tym przypadku pomoc asystentów, którzy współpracują z nauczycielami. Asystenci nauczycieli stali się niezwykle popularni w niektórych państwach członkowskich UE, gdyż dzięki nim można poświęcić więcej uwagi uczniom, którzy potrzebują szczególnej pomocy, podczas gdy nauczyciele mają czas na pracę z pozostałymi uczniami.

Jak podkreśliła sprawozdawczyni w sprawozdaniu w sprawie wczesnego kształcenia w Unii Europejskiej, zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie wczesnego kształcenia dzieci w wieku do 6. roku życia i opieki nad nimi jest niezwykle istotnym czynnikiem przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki. Wczesne kształcenie dzieci daje podstawy decydujące o powodzeniu ich uczenia się przez całe życie, a inwestowanie w usługi w zakresie wczesnego kształcenia dzieci i opieki nad nimi przynosi większe korzyści niż inwestowanie na jakimkolwiek innym etapie edukacji.

Powiązania z rodzicami i ze społecznością

Szkoły nie są jedynymi organami odpowiedzialnymi za stosowanie polityki i programów mających na celu zapobieganie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki. W niniejszym sprawozdaniu stwierdzono, że odpowiedzialność ta rozciąga się także na społeczność lokalną. Konieczne są jasne powiązania między służbami świadczącymi usługi socjalne i prowadzone w interesie społecznym, organizacjami pozarządowymi, organizacjami prywatnymi, szkołami i rodzicami, jak również między krajowymi strategiami politycznymi a lokalnym podejściem na małą skalę. Utworzenie sieci złożonej z podmiotów z różnych obszarów społeczności ułatwi jednostkom przełamanie licznych barier ograniczających dostęp do edukacji. Rodzice, szczególnie rodzice dzieci niepełnosprawnych, powinni zostać również uznani za wykwalifikowanych partnerów, którzy mogą pracować z

nauczycielami. Wszystkim rodzicom należy pozwolić na odgrywanie w kształceniu ich dzieci roli opartej na współpracy.

W Wielkiej Brytanii sektor wolontariatu i sektor obywatelski osiągnęły szczególnie dobre wyniki w zakresie zwiększania osiągnięć młodych ludzi wywodzących się ze środowiska osób czarnoskórych lub należących do mniejszości etnicznych. W działaniach lokalnych często stosuje się innowacyjne i alternatywne metody mające zmotywować niezaangażowaną młodzież, na przykład przez muzykę, teatr, taniec czy sport.

Rozwiązania drugiej szansy

Dla osób, które przedwcześnie kończą naukę, należy opracować system, który pozwoli im na ponowne włączenie w edukację. Jednym z rozwiązań jest zachęcanie państw członkowskich do tworzenia szkół drugiej szansy lub szkół alternatywnych. Muszą być one wrażliwe na potrzeby poszczególnych osób, z których wiele przedwcześnie ukończyło naukę z powodu rozczarowania systemem kształcenia. Szkoły takie powinny być również elastyczne i umożliwiać jednostkom dopasowanie swoich zobowiązań w zakresie kształcenia do wykonywanej pracy i obowiązków rodzinnych.

Zapobieganie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki jest zdecydowanie bardziej skuteczne przede wszystkim w dłuższej perspektywie, natomiast rozwiązania drugiej szansy muszą pomimo to pozostać integralną częścią podejmowanych przez państwa członkowskie strategii w zakresie radzenia sobie ze zjawiskiem przedwczesnego kończenia nauki.

14.7.2011

OPINIA KOMISJI ZATRUDNIENIA I SPRAW SOCJALNYCH

dla Komisji Kultury i Edukacji

w sprawie walki z przedwczesnym kończeniem nauki
(2011/2088(INI))

Sprawozdawczyni: Nadja Hirsch

WSKAZÓWKI

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych zwraca się do Komisji Kultury i Edukacji, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. wyraża ubolewanie w związku z tym, że obecnie 14,4% uczniów w UE przerywa naukę, a 17,4% z nich kończy tylko szkołę podstawową; podkreśla, że ograniczenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki jest od wielu lat celem UE i państw członkowskich, lecz nie dokonano zadowalających postępów, ponieważ w niektórych państwach członkowskich wskaźnik przedwczesnego kończenia nauki przekracza 30%; wskazuje na to, że pomiędzy państwami członkowskimi występują znaczne różnice w liczbie uczniów przerywających naukę oraz że trudno porównywać odpowiednie warunki ramowe – np. migracje i poziom wykształcenia członków rodziny – w poszczególnych regionach i państwach członkowskich; zaznacza, że są to dzieci najczęściej z rodzin o niskim poziomie wykształcenia, ze środowisk o trudnej sytuacji społeczno-gospodarczej, częściej chłopcy niż dziewczęta; wzywa zatem do większego zaangażowania państw członkowskich oraz do ściślejszego monitorowania ich działań przez Komisję, która powinna dopilnować tego, by państwa członkowskie tworzyły i wdrażały strategie ograniczające zjawisko przedwczesnego kończenia nauki; ostrzega, że ewentualne cięcia wydatków publicznych w sektorze oświaty dokonywane z uwagi na kryzys gospodarczy oraz aktualne zaostrzanie strategii budżetowych przez państwa członkowskie będą miały negatywne skutki, ponieważ doprowadzą do dalszego zwiększenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę w UE;
2. zauważa, że 20% dzieci romskich w ogóle nie uczęszcza do szkoły, a 30% przedwcześnie kończy naukę; podkreśla, że mimo iż zjawisko przedwczesnego kończenia nauki

występuje częściej wśród chłopców niż dziewcząt, tradycyjne społeczności romskie stanowią szczególny przypadek, w którym ze względu na zwyczaj wczesnego zawierania małżeństw przedwczesne kończenie nauki przez dziewczęta zdarza się częściej; przedwczesne kończenie nauki przez romskie dziewczęta następuje wcześniej (ok. 12-13 roku życia) w porównaniu z chłopcami (ok. 14-15 roku życia); w przypadku tradycyjnych społeczności romskich istnieje potrzeba przedsięwzięcia uzupełniających pozytywnych środków, aby przeciwdziałać przedwczesnemu kończeniu nauki wynikającemu z krzywdzących tradycyjnych zwyczajów;

3. podkreśla również absolutną konieczność zmniejszenia poziomu bezrobocia w Unii Europejskiej poprzez zaspokojenie nowych potrzeb zawodowych i wspieranie naboru pracowników polegającego na zastępowaniu starszych osób przez młodych pracowników;
4. jest zdania, że przedwczesne kończenie nauki oznacza marnowanie możliwości życiowych młodych ludzi, a także potencjału społecznego i gospodarczego całej Unii Europejskiej; podkreśla fakt, że w świetle obecnych zmian demograficznych państwa europejskie nie mogą sobie pozwolić na marnowanie wielu talentów, oraz podkreśla, że należy przy tym pamiętać, że zarówno rynek pracy, jak i poziom współzawodnictwa w Europie będą faworyzować posiadaczy dyplomów studiów wyższych; uważa, że poprawa osiągnięć w nauce ułatwi realizację celu polegającego na osiągnięciu „inteligentnego wzrostu gospodarczego” dzięki wyższemu poziomowi umiejętności, a uporanie się z jednym z głównych czynników ryzyka związanych z bezrobociem i ubóstwem umożliwi „wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu”;
5. zwraca uwagę, że zmniejszenie tego wskaźnika do nie więcej niż 10% zgodne z głównymi celami strategii „Europa 2020” miałyby wpływ na obniżenie stopy bezrobocia wśród osób młodych oraz podniesienie poziomu zatrudnienia, ponieważ obecnie 52% osób kończących naukę nie ma pracy, a zdaniem środowisk akademickich w nadchodzących latach liczba ofert pracy dla nisko- lub niewykwalifikowanej siły roboczej będzie jeszcze mniejsza; zwraca uwagę na to, że wraz z obniżeniem wskaźnika przedwczesnego kończenia nauki o zaledwie 1% mogłoby przybyć 500 tysięcy wykwalifikowanych, potencjalnych pracowników;
6. podkreśla, że większe nakłady finansowe na przeciwdziałanie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki mogą w perspektywie długoterminowej spowodować, że młodzież nie będzie uzależniona od systemów zabezpieczeń społecznych;
7. podkreśla znacznie zwalczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki również ze względu na sytuację demograficzną w UE;
8. podkreśla, że długoterminowe gospodarcze i społeczne skutki przedwczesnego kończenia nauki są związane z dużym ryzykiem ubóstwa, a walka z przedwczesnym kończeniem nauki jest sposobem na zapobieganie wykluczeniu społecznemu ludzi młodych; uznaje zatem zmniejszenie liczby osób przerywających naukę za kluczowy środek, zarówno w strategiach krajowych, jak i europejskich, na drodze do zmniejszenia ryzyka ubóstwa wśród co najmniej 20 mln ludzi i apeluje do państw członkowskich, by nie obniżały górnej granicy wieku osób objętych obowiązkiem szkolnym;
9. wzywa zatem państwa członkowskie do jak najszybszego opracowania polityki

zachęcającej do tworzenia nowych miejsc pracy wykorzystujących nowe umiejętności;

10. podkreśla potrzebę dostosowania systemów nauczania w taki sposób, aby odpowiadały na potrzeby rynku pracy; zwraca uwagę, że w sytuacji gdy w przyszłości rzadkością będzie pozostawanie przez całe życie zawodowe w jednym sektorze, uczniowie muszą posiadać szeroki wachlarz umiejętności takich jak kreatywność, zdolność do twórczego myślenia, umiejętności o charakterze ogólnym i umiejętność szybkiego i elastycznego dostosowania się do zmieniających się warunków i potrzeb;
11. opowiada się za tym, by za rok Komisja przedłożyła Parlamentowi podsumowanie, ocenę i ewaluację krajowych programów reform, w oparciu o dokładne wskaźniki, oraz wyniki monitorowania sytuacji na różnych poziomach edukacji w państwach członkowskich, wyszczególniając środki przedsięwzięte w celu zwalczania bezrobocia, takie jak praktyki i staże zawodowe, programy łączące pracę i naukę, opieka nad niedoświadczonym pracownikiem itp., w podziale na sektory i poziomy zawodowe; uważa też, że Komisja powinna składać regularne sprawozdania z postępów; opowiada się za przeprowadzeniem przez Komisję analizy wpływu poszczególnych krajowych systemów edukacji na liczbę uczniów przedwcześnie kończących naukę; wzywa do tego, by w takiej analizie uwzględniono specyficzne krajowe, regionalne i lokalne aspekty zjawiska przedwczesnego kończenia nauki;
12. jest przekonany, że zgodnie z zasadą pomocniczości europejskie ramy kompleksowych strategii zwalczania przedwczesnego kończenia nauki mogłyby stanowić cenną wskazówkę umożliwiającą państwom członkowskim określenie właściwego podejścia do kwestii usprawniania istniejących strategii politycznych i opracowania krajowych programów reform;
13. podkreśla, że problem przedwczesnego kończenia nauki ma zróżnicowany charakter w poszczególnych państwach i regionach i że nie ma w związku z tym uniwersalnego rozwiązania;
14. podkreśla, że dla skutecznej walki z przedwczesnym kończeniem nauki ważna jest wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk na szczeblu krajowym i europejskim; apeluje zatem do Komisji o zachęcanie do współpracy pomiędzy państwami członkowskimi i do wspierania ich strategii poprzez wymianę doświadczeń, wiedzy fachowej i dobrych praktyk; popiera zalecenie Rady, w którym zawarta jest propozycja ustalenia wspólnych europejskich ram na rzecz efektywnych i skutecznych strategii politycznych przeciwdziałających przedwczesnemu kończeniu nauki, w tym pomysł, aby państwa członkowskie przyjęły do 2012 r. kompleksowe krajowe strategie przeciwdziałania przedwczesnemu kończeniu nauki;
15. zachęca państwa członkowskie, aby dokonały dogłębnej analizy problemu przedwczesnego kończenia nauki, uwzględniając w odpowiednim stopniu kwestię ochrony danych, w celu zidentyfikowania podstawowych przyczyn na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, oraz aby opracowały odpowiednie pakiety środków na rzecz zapobiegania, reagowania i kompensacji, w tym wyspecjalizowane instytucje lub mechanizmy szkolnego wsparcia dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością; jest przekonany, że strategie mające na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu kończeniu

nauki muszą opierać się na analizie szczególnych krajowych, regionalnych i lokalnych wymiarów tego zjawiska, a dane te powinny umożliwiać ukierunkowanie badań nad przyczynami wyjątkowo dużego odsetka osób przedwcześnie kończących naukę wśród określonych grup uczniów i w regionach, miejscowościach i szkołach, które są szczególnie silnie dotknięte tym zjawiskiem;

16. przypomina, że kompleksowe strategie zwalczania przedwczesnego kończenia nauki powinny obejmować połączenie różnych strategii politycznych, koordynację pomiędzy różnymi obszarami polityki i włączenie odpowiednich środków do wszystkich strategii politycznych skierowanych do młodych ludzi i dzieci;
17. apeluje do państw członkowskich, aby organizowały programy przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz programy prewencyjne w związku z bezpośrednią zależnością pomiędzy sytuacją rodzinną a opuszczaniem się w nauce dzieci w wieku szkolnym;
18. apeluje do państw członkowskich o prowadzenie przy wsparciu Komisji skutecznych działań mających na celu rejestrowanie tzw. zjawiska NEET (młodzieży, która nie uczy się ani nie pracuje) i przeciwdziałania mu;
19. opowiada się za wprowadzeniem elastycznych i ukierunkowanych na potrzeby form nauki w szkołach oraz podkreśla, że wyzwaniem to muszą podjąć przede wszystkim szkoły podstawowe i gimnazja, stosując wczesną interwencję, zacieśnianie więzi ze szkołami oraz inne środki; jest zdania, że w tym celu należy zapewnić odpowiednie wykształcenie kadry nauczycielskiej, psychologów szkolnych, szkolnych pracowników socjalnych i innego odpowiedniego personelu, umożliwić im czerpanie korzyści z wysokich standardów szkoleniowych w trakcie całej kariery zawodowej, dzięki czemu będą mogli przekwalifikować się, a tym samym dostosować się do nowych wymogów i aktywnie uczestniczyć w planowaniu, organizacji, realizacji i ocenie strategii mających na celu pomoc ludziom zagrożonym przedwczesnym zakończeniem nauki lub tym, którzy już ją przerwali; w związku z tym wskazuje, że instytucje szkolnictwa i szkolenia zawodowego muszą wymieniać się doświadczeniem i sprawdzonymi praktykami oraz rozwijać skuteczne sposoby wspierania uczniów, którym grozi przedwczesne zakończenie nauki;
20. proponuje upowszechnić możliwość odbywania stażu w przedsiębiorstwie wraz z kontynuowaniem nauki w szkole;
21. jest przekonany, że w kontekście uczenia się przez całe życie rola rodziny musi być postrzegana za tak samo istotną jak rola nauczycieli;
22. wzywa do tego, by kontakty z jednostkami poza szkołą odbywały się w ramach sieci, co umożliwi szkołom lepsze wspieranie uczniów i rozwiązywanie problemów pogarszających ich sytuację;
23. podkreśla, że państwa członkowskie powinny dalej usprawniać swoje systemy kształcenia i szkoleń, aby lepiej dopasować je do potrzeb jednostki i rynku pracy, również poprzez rozwiązanie problemu podstawowych umiejętności (czytania, pisania i liczenia), propagowanie kształcenia zawodowego i szkoleń zawodowych oraz poprzez środki

ułatwiający wejście na rynek pracy po zakończeniu kształcenia;

24. zachęca państwa członkowskie do zapewnienia uczniom mającym trudności w nauce zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych w związku z wyraźnym zapotrzebowaniem na te umiejętności na rynku pracy;
25. podkreśla, że należy dopilnować, by decyzje dotyczące polityki w dziedzinie edukacji były podejmowane na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym;
26. zauważa, że wszystkie dzieci mają prawo do równego traktowania pod względem uczenia się oraz że mają prawo do podstawowego wykształcenia; zwraca więc uwagę, że należy uwzględniać sytuację osobistą uczniów, np. płeć, sytuację rodzinną, pochodzenie z mniejszości lub ze środowiska migrantów, niepełnosprawność, ich własne trudności w nauce (dysleksja, dysgrafia i dyskalkulia), oraz że uczniów tych należy wspierać w sposób ukierunkowany od samego początku i dostosować pomoc edukacyjną do ich konkretnych potrzeb, aby uniknąć kontynuacji wykluczenia społecznego i ryzyka ubóstwa poprzez zwiększenie ich szans na wejście na rynek pracy; podkreśla, że należy umożliwić dostęp do szkół dzieciom nieposiadającym dokumentów; zauważa, że reformy polityki integracyjnej i polityki edukacyjnej nie można traktować oddzielnie; w związku z tym proponuje stosowanie polityki przeciwdziałania segregacji służącej zmianie składu społecznego szkół znajdujących się w trudniejszej sytuacji i popiera stosowanie środków dyskryminacji pozytywnej takich jak priorytetowe obszary edukacyjne i programy zapewniające ukierunkowane wsparcie dla szkół znajdujących się na obszarach w trudniejszej sytuacji; wskazuje, że zgodnie z wynikami licznych badań placówki oświatowe, które mają więcej problemów związanych ze współistnieniem i integracją uczniów, borykają się również z wyższym odsetkiem osób przedwcześnie kończących naukę, i w związku z tym opowiada się za koniecznością stworzenia w szkołach klimatu sprzyjającego integracji; zauważa ponadto, że nieskuteczne strategie polityczne dotyczące utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym powodują wzrost liczby przypadków przedwczesnego kończenia nauki i ogólnie wskaźnika niepowodzenia szkolnego, w związku z czym konieczne są bardziej intensywne działania służące poprawie strategii dotyczących utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym;
27. zwraca w związku z tym uwagę na badania PISA prowadzone przez OECD, w których ustalono, że w systemach edukacji o niższym poziomie zróżnicowania pionowego i poziomie uczniowie rzadziej powtarzają klasę i rzadziej są wydalani ze szkoły; podkreśla spostrzeżenie OECD, że powtarzanie klasy i wydalanie ze szkoły najbardziej szkodzą uczniom z trudnych środowisk społecznych; podkreśla ustalenia OECD, że wczesny podział na różne ścieżki kształcenia wzmacnia nierówności społeczno-ekonomiczne w dostępie do edukacji i nie idzie w parze z podwyższeniem przeciętnych wyników w danych systemach edukacji;
28. wskazuje na spostrzeżenia OECD, że zmiana szkoły z powodu słabych wyników w nauce, problemów z dyscypliną lub specjalnych potrzeb edukacyjnych oraz podział uczniów według ich umiejętności w ramach wszystkich przedmiotów mają negatywny wpływ na wyniki systemu edukacji w badaniu PISA;

29. wskazuje w związku z tym na to, że według OECD uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej bardzo często są podwójnie poszkodowani, ponieważ wielokrotnie uczęszczają do szkół z podobnych środowisk, w których jest mniej dobrych nauczycieli;
30. wskazuje na to, że chłopcy częściej przedwcześnie kończą naukę i istnieje ryzyko powstania niższej klasy społecznej złożonej z młodych bezrobotnych mężczyzn, niewykształconych lub słabo wykształconych i mających niewielkie szanse na to, by stać się częścią rynku pracy i społeczeństwa jako całości; apeluje do państw członkowskich o poświęcenie szczególnej uwagi chłopcom, którzy mają trudności z dostosowaniem się do środowiska szkolnego, i przestrzega państwa członkowskie przed obniżaniem górnej granicy wieku osób objętych obowiązkiem szkolnym;
31. podkreśla, że najwyższe wskaźniki reintegracji osiągają programy zaspokajające indywidualne potrzeby uczniów przedwcześnie kończących naukę; wzywa właściwe instytucje do poszanowania potrzeb i praw jednostek podczas opracowywania skierowanych do nich programów;
32. podkreśla, że należy wziąć pod uwagę to, że problem przedwczesnego kończenia nauki dotyczy w znacznie większym stopniu chłopców niż dziewcząt; należy zatem przede wszystkim przedsięwziąć w tym obszarze środki ukierunkowane na chłopców, aby zwiększyć ich szanse na rynku pracy;
33. zachęca do tego, aby poprzez specjalną indywidualną pomoc opartą na doradztwie zawodowym ułatwiać osobom przedwcześnie kończącym naukę rozpoczęcie życia zawodowego i umożliwiać im, za pomocą specjalnych ofert, późniejsze nabywanie umiejętności i kwalifikacji związanych z pracą oraz wykształcanie umiejętności społecznych, aby zwiększyć ich szanse na zdobycie zatrudnienia i stopień włączenia społecznego, a także zapewniać możliwości przekwalifikowania się i uznawanie kwalifikacji między dwoma różnymi dziedzinami zawodowymi; podkreśla, że uczniowie z rodzin nieposiadających dokumentów powinni mieć prawo uczęszczać do szkoły;
34. podkreśla potrzebę organizowania działań na szczeblu lokalnym, zachęcających do powrotu do szkoły oraz promowania pozytywnego kontekstu, odnośnie do osób, które przerwały naukę i zamierzają podjąć ją na nowo;
35. przypomina, że przypadki krótkotrwałego i niepewnego zatrudnienia występują częściej wśród osób z niskim wykształceniem; wzywa Komisję do dopilnowania, aby wysiłkom na rzecz umożliwiania powrotu na rynek pracy osobom przedwcześnie kończącym naukę zawsze towarzyszyły dodatkowe programy szkoleniowe mające na celu zwiększenie ich perspektyw zatrudnienia w przyszłości;
36. wskazuje, że inwestycje dotyczące przekwalifikowania i aktualizowania kursów w ramach szkolenia zawodowego mają podstawowe znaczenie pod względem ułatwiania osobom przedwcześnie kończącym naukę integracji na rynku pracy;
37. podkreśla potrzebę podejmowania przez członków społeczności szkolnej – we współpracy z rodzicami uczniów i specjalistami naukowymi – działań i inicjatyw mających na celu radykalne ograniczenie zastraszania, przemocy oraz dyskryminacji społecznej i rasizmu w

szkołach, ponieważ zjawiska te prowadzą do marginalizacji uczniów, a tym samym sprzyjają przedwczesnemu kończeniu nauki;

38. apeluje do państw członkowskich o rozpowszechnianie szkół drugiej szansy zarówno poprzez ulepszanie ich programów nauczania oraz ich wyposażenia materiałowego i technicznego, jak również poprzez zwiększanie możliwości dostępnej kadry nauczycielskiej, biorąc pod uwagę to, że szkoły te powstają w charakterze ważnych instrumentów umożliwiających ponowną integrację osób, którym nie powiodło się w ramach systemu edukacji formalnej;
39. podkreśla potrzebę podwyższania umiejętności nabywanych w ramach technicznych szkoleń zawodowych oraz skuteczniejszego dostosowywania oferowanych specjalizacji do wymogów rynku pracy, ponieważ połączenie kształcenia z zatrudnieniem jest nierozdzielnie powiązane z rozwiązaniem problemu przedwczesnego kończenia nauki;
40. zauważa, że skuteczna polityka przeciwdziałania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki powinna obejmować wszystkie stopnie edukacji, powinna być monitorowana i powinna opierać się na lokalnych, regionalnych, społecznych i indywidualnych kryteriach istniejących w tych obszarach, a mianowicie na zapobieganiu, interweniowaniu i rekompensowaniu;
41. popiera realizację w ramach budżetu UE na rok 2012 proponowanego projektu pilotażowego dla młodzieży mającego na celu zapewnienie integracji młodych ludzi, a zwłaszcza osób przedwcześnie kończących naukę, na rynku pracy;
42. podkreśla potrzebę dokonania analizy zjawiska drugoroczności i jego wpływu na przedwczesne opuszczanie szkoły, wskazując na znaczenie indywidualnych programów dla poszczególnych uczniów;
43. uważa, że w celu przeciwdziałania przedwczesnemu kończeniu nauki strategii polityczne w dziedzinie edukacji muszą być powiązane ze strategiami politycznymi ukierunkowanymi na wspieranie ożywienia gospodarczego, a zatem na tworzenie stałych miejsc pracy i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, krótkotrwałemu i niepewnemu zatrudnieniu oraz przyspieszaniu drenażu mózgow;
44. opowiada się za ukierunkowanym, skutecznym i konsekwentnym wykorzystywaniem funduszy strukturalnych, w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), do pełnej realizacji strategii na rzecz młodzieży, zwłaszcza osób przedwcześnie kończących naukę, co będzie sprzyjać ich włączeniu społecznemu dzięki zastosowaniu specjalnych programów w każdym państwie członkowskim, aby zapewnić wszystkim wysokiej jakości kształcenie oraz zapobiegać przedwczesnemu kończeniu nauki i wagarowaniu;
45. zdecydowanie zaleca wczesne rozpoczynanie nauczania nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz nauczania języków jako uprzywilejowanych środków komunikacji, ponieważ młodzi ludzie bardzo szybko je opanowują;
46. podkreśla, że osoby przedwcześnie kończące naukę także powinny mieć dostęp do funduszy UE oraz programów mobilności niezależnie od ich statusu „wykluczonych z oficjalnej edukacji”; wzywa Komisję i państwa członkowskie do nadzorowania tego, czy

programy są również wykorzystywane przez osoby przedwcześnie kończące naukę i pracujące z nimi organizacje.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	13.7.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 46 - : 3 0 : 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Regina Bastos, Edit Bauer, Pervenche Berès, Mara Bizzotto, Philippe Boulland, David Casa, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Sergio Gaetano Cofferati, Marije Cornelissen, Karima Delli, Proinsias De Rossa, Frank Engel, Sari Essayah, Ilda Figueiredo, Thomas Händel, Roger Helmer, Nadja Hirsch, Stephen Hughes, Danuta Jazłowiecka, Martin Kastler, Ádám Kósa, Patrick Le Hyaric, Olle Ludvigsson, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Öry, Siiri Oviir, Rovana Plumb, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Georges Bach, Raffaele Baldassarre, Jürgen Creutzmann, Kinga Göncz, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Antigoni Papadopoulou, Evelyn Regner, Emilie Turunen, Peter van Dalen, Cecilia Wikström
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Ashley Fox, Marit Paulsen

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	5.10.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 24 - : 1 0 : 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Magdi Cristiano Allam, Maria Badia i Cutchet, Zoltán Bagó, Malika Benarab-Attou, Lothar Bisky, Jean-Marie Cavada, Silvia Costa, Santiago Fisas Aixela, Mary Honeyball, Cătălin Sorin Ivan, Morten Løkkegaard, Marek Henryk Migalski, Katarína Neveďalová, Doris Pack, Chrysoula Paliadelis, Marie-Thérèse Sanchez-Schmid, Marietje Schaake, Marco Scurria, Hannu Takkula, Sampo Terho, László Tókéš, Helga Trüpel, Sabine Verheyen, Milan Zver
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Ivo Belet, Nessa Childers, Seán Kelly, Iosif Matula
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Jacky Hénin